

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Idem testimoniis sacræ Scripturæ ostenditur. Memb. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

eligere, vt disputatione prima dictum est, & de Platone affirmat Gregorius Nyfenus libro 6. Philosophiæ capite quarto, de Stoicis verò Augustinus quinto de Ciuitate Dei cap. 10. Aristoteles in libris Ethicorum passim liberum arbitrium astruit, eatenusque censet aliquod opus virtutis, aut vitij esse, vituperioque, aut laude dignum; quatenus in potestate nostra est illud efficere aut omittere. Eaque ratione i. Ethicorum capite primo & sequentibus vsque ad quintum de voluntario, & de electione disputat, electionemque docet esse eorum qua eligere, aut non eligere possumus, vniuersumque pro arbitrato proponere alteri. Et capite quinto docet, opera virtutum ac vitiorum illo modo in nostra esse potestate, eaque ratione in nobis situm esse probos, aut improbos fieri, & idcirco virtutem laudi, vitium verò vituperio nobis iure tribui.

MEMBRUM II.

Idem testimonij Scripturæ ostenditur.

Verum ad testimonia Scripturarum accedamus, competuntque erit hæreticis libertatem arbitrij negâtes in media luce cæcutire, vel potius veritatem ab ipsis compertam & exploratam, malitia stultique feditiosis negare.

Genes. 4. Dixit Dominus ad Cain: Nonne si bene egeris, recipies: si autem male, statim in foribus peccatum tuum aderit: Sed sub te erit appetitus eius (peccati scilicet) & tu dominaberis illius (appetitus videlicet, quo in peccatum propendes ac holeris) Nescio quod clarius testimonium desiderari possit in confirmationem liberi arbitrij.

Ecclesiastici 15. Deus ab initio constituit hominem, & reliquit illum in manu consilij sui: adiecit mandata, & præcepta sua. Si volueris mandata seruare, conferuabunt te. Apposuit tibi aquam & ignem, ad quod volueris porrigere manum tuam. Ante hominem vita & mors, bonum & malum, quod placuerit ei, datur illi. Neque satisfaciens, si quis dicat, testimonium hoc loqui de homine in statu innocentia: Tum quia facultas liberi arbitrij, si in homine concedenda sit, est facultas naturalis illi à natura insita: naturalia autem remanserunt in homine post lapsum: tamen debilitata, & magis infirma ad operandum, quam essent dum iustitia originali erant suffulta, vt in nostra Concordia ostensum est. Tum vel maxime, quoniam in eo testimonio sermo est cum homine post naturam lapsam, illisque verbis docetur, in ipso esse libertatem arbitrij, per ipsumque stare, quo minus sapientiam, donum Spiritus sancti, compararet, vt ex antecedentibus, & ex ipsius verbis citatis, satis est manifestum. Neque intuenti potest esse dubium eo in loco doceri, homini post naturam lapsam inesse libertatem arbitrij.

Deuteronomij 30. filiis Israël dicitur: Mandatum, quod ego præcipio tibi, non supra te est. Considera quod hodie proposuerim in conspectu tuo vitam & bonum, & e contrario mortem & malum: testes inuoco hodie caelum & terram, quod proposuerim vobis vitam & mortem, benedictionem & maledictionem: elige ergo vitam, vt viuas, &c. Quibus verbis aperitissime docetur, libertatem arbitrij inesse hominibus post naturam lapsam: electio namque, atque optio è duobus pro arbitrato ad libertatem arbitrij spectat.

Iosue vltimo: Optio vobis datur. Eligite hodie, quod placet, cui seruire potissimum debeatis. 2. Regum 24. Dicitur est ad Dauid per Gad Prophetam. Trium tibi datur optio, elige vnum, quod volueris, ex his, vt faciam tibi. Et infra: Nunc ergo delibera, & vide quem ro-

A spondeam ei, qui me misit, sermonem. Ecclesiastici 31. inter laudes iusti computatur. Qui potuit transgredi, & non est transgressus, & facere mala, & non fecit.

Jeremia 8. Eligent magis mortem, quam vitam, omnes qui residui fuerint de cognatione hac pessima. Et infra: Dices ad eos, Hæc dicit Dominus. Numquid, qui cecidit, non resurget? Et qui auersus est, non reuertetur? Quare ergo auersus est populus iste auersione contentiosa? Quibus verbis conqueritur Deus de filiis Israël, quod per ipsos stet, ne conuertantur. Et cap. 29. Sta in atrio domus Domini, & loqueris ad omnes ciuitates Iuda vniuersos sermones, quos ego mandauit tibi, vt loquereris ad eos, noli subtrahere verbum: si forte audiant, & conuertantur vnusquisque à via sua mala, & peniteat me mali, quod cogit facere eis propter malitiam studiorum eorum. Quibus etiam verbis aperte libertas arbitrij statuitur, vt etiam vocante Deo, atque præstò existente ad opitulandum, peccatores conuertantur.

Zacharia 1. Conuertimini ad me, & conuertar ad vos. Ne sitis sicut Patres vestri, ad quos clamabant Propheta priores dicentes, hæc dicit Dominus: conuertimini de vestris viis malis, & non audierunt. Vbi clarè idem habetur.

C Ezechielis 18. Proiicite à vobis omnes prauaricationes vestras, quibus prauaricati estis, & facite vobis cor nouum, & spiritum nouum: & quare moriemini domus Israël? Quia nolo mortem morientis, dicit Dominus Deus, reuertimini & viuite. Antea verò dixerat. Si impius egerit penitentiam ab omnibus peccatis suis, &c. In iustitia sua, quam operatus est, viuet. Ex quibus verbis manifestissime patet, in nobis esse libertatem, vt ad Deum conuertamur, per nosque stare, Deumque paratum esse ad auxilium ad id necessarium præstandum.

D Idemque patet ex cæteris admonitionibus, & cohortationibus ad penitentiam, quæ passim in Scriptura sacra habentur. Matthæi 23. Quos volui congregare filios tuos quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alas, & noluit: id est, per te stetit, quæ, cum velle posses, noluit. i. ad Timotheum cap. 2. Qui omnes homines vult saluos fieri, & ad agnitionem veritatis venire. Cuius legitima interpretatio est, secundum voluntatem Dei conditionatam, si scilicet per ipsos non stetit: Apocalypsis tertio. Saadeo tibi emere à me aurum ignitum, probatum, vt locuples fias: suatio verò ad eum est, in cuius potestate est emere (Deo adiuuante) aut non emere. Et infra: Ecce sto ad ostium, & pulso. Si quis aperuerit mihi ianuam, intrabo ad illum. Vbi clarè docetur, Deum præstò esse, tum ad intrandum in corda nostra, tum etiam ad ferendam opem sibi ostium aperientibus, sæpeque pulsare per inspirationes, & motiones internas, in nostraque potestate situm esse aperire (ipso coadiuuante) aut non aperire.

Ioannis 1. Dedit eis potestatem filios Dei fieri. Matthæi 19. Si vis ad vitam ingredi, serua mandata. Vbi nostræ optioni relinquitur, velle, aut nolle ingredi, & seruare aut non seruare mandata. i. ad Corinth. 7.

F Qui statuit in corde suo firmus, non habens necessitatem, potestatem autem habens sua voluntatis. Ad Phil. Sine consilio tuo nihil volui facere, vt ne velut ex necessitate bonum tuum esset, sed voluntarium. Psalmi 118. Voluntaria oris mei beneplacita fac Domine. Et rursus: Anima mea in manibus meis semper, id est, in potestate mei liberi arbitrij, vt perdam eam, aut eandem à te adiutus seruem. Exponi & optime potest, de periculo vitæ corporis Davidis.

Isaie 5. de vinea domus Israël, Et expectaui vt faceret vna, & fecit labruscas. Si omnia ex necessitate euenissent,

Genes. 4.

Ecclesi. 15.

Deut. 30.

Iosue vlt.

Jeremia 8.

Exech. 18.

Matth. 15.

1. Tim. 2.

Apoc. 3.

Ioan. 1.

Matth. 19.

1. Cor. 7.

Isaie 5.

euenirent, neque vlla esset libertas arbitrij, quorum A
côqueretur Dominus ac diceat, *stetit ut faceret*

Dan. 13.

Ad. 5.

Deliberatio etiam Sufannæ in angustiis positæ, qua
secum deliberans eligit potius incidere, vt Dani-
el. 13. habetur, luce clarius libertatē arbitrij ostēdit.
Actorum 5. Dixit Petrus ad Ananiam: *Nōne tibi*
manens manebat, & venundatum in tua erat potestate,
vt scilicet offerres, aut nō offerres pretium in com-
munes vsus. Apocal. 2. *Dedi illi tempus, vt peniten-*
tiam ageret, & non vult penitere à fornicatione sua.
Marci 13. comparat se Christus homini, qui peregrē B
profectus, reliquit domum suam, & dedit seruis suis
potestatem cuiusque operis.

Testimonia alia legito, si placet, apud Irenæum
4. libro aduersus hæreses cap. 71. & 72. vbi doctif-
simè ex Scripturis & rationibus libertatem arbitrij
demonstrat. Vide etiam Origenem 3. lib. Periar-
chon cap. 1. Augustinum de gratia & libero arbitrio
cap. 2. & lib. 2. de Actis cum Felice Manichæo c. 4.
& alios. Cui autem, quæ adductæ sunt, non suffi-
cient, quæ erunt satis? Vix enim video, quæ alia ver-
tias ex Scripturis sacris apertius innotescat.

MEMBRUM III.

Ex sacris Conciliis eadem veritas confirmatur.

Concilium
Bracharense.

Leo 9.

Conc. Con-
stantiense.

Leo 10.

Conc. Tri-
dent.

Definitiones deinde Ecclesiæ pro libertate ar-
bitrij asserenda subiiciendæ sunt. In Concilio
etenim Bracharensi 1. c. 9. & 10. & à Leone 1. epist.
91. quæ est ad Turibium Asturicensem Episcopum
c. 11. damnatur error Priscilliani negantis libertatē
arbitrij, asserentisque animas & corpora humana fa-
talibus stellis esse stricta. Definitiones dupl. 1. dum
de fato esset sermo allata sunt. Leo 9. in epistola de-
cretali ad Petrum Antiochenum Episcopum (quæ
habetur in fine operum Leonis 1.) in explanatione
fidei Romanæ ita inquit: *Credo Deum prædeterminasse*
solum modo bona, præstitisse autem bona malaque. Gra-
tiam Dei præuenire, & subsequi hominem credo & præ-
stare, ita tamen vt liberum arbitriū rationali creatura
non denegem. Inter alios etiam articulos Vuicleffi in
Concilio Constantiensi sessio. 8. damnatos 27. affir-
mabatur: *Omnia de necessitate absoluta euenire.* Inter ar-
ticulos item Lutheri à Leone 10. damnatos in bulla
quadam, quæ habetur in 1. tomo Conciliorum post
Concilium Lateranense sub eodem Pontifice, tri-
gesimus sextus habebat. *Liberum arbitrium post pec-*
catum esse rem de solo titulo, & dum facit, quod in se
est, peccare mortaliter. In Concilio denique Trident.
sessio. 6. c. 1. definitur, *in hominibus post Adæ peccatum*
liberum arbitrium minime extinctum esse, licet viribus
sit attenuatum & inclinatum. Et Canone 5. habetur.
Si quis liberum hominis arbitrium post Adæ peccatum
amissum & extinctum esse dixerit, aut rem esse de solo
titulo, imò titulum sine re, signumque denique à Satana
inuentum in Ecclesiâ, anathema sit. Eadem libertas
arbitrij definitur Canone 4. & 6.

MEMBRUM IV.

Quod eadem circa liberum arbitrium concors
fuerit Patrum sententia.

D. Clemens
3. recog.

Postremò ostendendum est vnanimem Patrum
fuisse consensum circa liberum hominis arbi-
trium. In primis Clemens Petri discipulus 3. l. recog.
aduersus Simonem Magum, qui asseruerat nihil in

nostra esse potestate, sed omnia fatali necessitate
euenire, refert beatum Petrum in hunc modum re-
stitisse. *Quomodo ergo Deus iudicat secundam verita-*
tem vnumquemque pro actibus suis, si agere aliquid in
potestate non habuit? Hoc si teneatur, conuulsa sunt om-
nia, frustra erit studium sectandi meliora, sed & iudices
seculi frustra legibus præstant, & puniunt eos, qui malè
agunt: non enim in sua potestate habuerunt, vt non pec-
carent. Vana erunt & iura populorum, quæ malis acti-
bis penas statuunt, miseri erunt & hi, qui seruant cum
labore iustitiam: beati verò illi, qui in deliciis positi, cum
luxuria & scelere viuimus, tyrannidem tenent. Secun-
dum hoc ergo, neque iustitia erit, neque bonitas, neq; vlla
virtus. Et ad dit: *Ego igitur dico, sui esse arbitrij hominē.*
Et infra: *Arbitrij potestas est sensus anima, habens virtu-*
tē qua possit ad quos velit actus inclinari. Hæc beatus
Petrus loco citato. Quibus Clemens refert Simo-
nem Magum D. Petro palmam victoriæ cum laude
tribuisse. Cùm tamen hæretici nostri temporis ob-
cæcati in tanta luce persistant. Idem Clemens epist.
sua 3. quæ habetur 1. tom. Conciliorum. *Si quis sanè,*
inquit, audies sermonem veri Prophetæ (id est, Christi)
velit recipere, aut nolit, & amplecti onus eius, id est, ma-
data vitæ, habet in sua potestate. Liberi enim sumus ar-
bitrij. Nam si hoc esset, vt audientes ea iam non haberent
in potestate aliud facere, quam audierant, vis erat quædam
natura, per quam liberum non esset ad aliam migrare
sententiam. Aut si rursus ex audientibus nullus omnino
reciperet, & hoc nature vis erat, quæ vnum aliquid fieri
cogeret, & alteri parti non daret locū. Nunc autem quia
liberum est animo in quam velit partem declinare iudi-
cium suum, & quam probauerit eligere viam, constat
euidenter inesse hominibus arbitrij libertatem. Hæc ille.

Dionysius
Areop.

D. Iustinus
Martyr.

Iustinus Martyr, in Dialogo cum Tryphone ad-
uersus Iudæos. *Verum, inquit, vt cognoscebat præcla-*
rum ac honestum fieri, fecit esse potestatis sue ad bonas
istiusque actiones, & Angelos, & homines, consuevitque
tempus, ad quod bonū esset illos sui esse arbitrij & pot-
estatis intelligebat, quodque honestum ac rectū esse cogno-
scebat, & generalia & priuata iudicia faciebat, ita ta-
men, vt liberum arbitrium retineretur. Et ad finem
Dialogi ait: *Illud quoque antea docui, Deum non esse*
causam cur ij quorum peccata antea cognita sunt, suis
Angeli sue homines, improbi efficiantur, sed sua quisque
culpa tales sunt, qualis quisque videbitur. Sed ne occasio-
nē haberetis hoc asseredi, Christū in cruce agi oportuisse,
aut etiam in genere vestro esse legis violatores neque ali-
ter fieri potuisse, occupas paucis docui, Deū cum Angelos
& homines suum consilium sequi veller, eos sui iuris at-
que arbitrij rectè facta, bonaque actiones facere voluisse,
cum ratione qua sciret ipsi à quo effecti sunt, cum antea
non essent: & cum lege, qua ab eo iudicentur, si secus, atq;
recta ratio præscribit, se gerant. Quod si verbum Dei
planè significat de nonnullis & Angelis & hominibus
sumptum iri supplicij, ipse quod improbos obstinato ani-
mo futuros eos præuenerit, hæc prædixit, non quod tales
eos efficeret, itaq; si omnes, qui misericordiam à Deo con-
sequi volum, superioris vitæ peniteat, id præstare pos-
sunt, eosque beatos Scriptura appellat, &c. Et in Apolo-
gia prima, pro Christianis ad Senatum Romanum.

Quonia à principio, inquit, iam Angelorū genus, quam
hominum iudicij sui ac voluntatis Deus effecti, iure pro-
is, quæ scelerate fecerint penas in eterno igne soluent.
Omnis verò qui generati sunt, hac natura est, virtutē atq;
virtutem accipere posse. Neque enim quicquam horum
laude dignum esset, nisi vitæque in partem conuertere,
& quasi scelerare se possent. Hoc verò etiam declarant ij
homines, qui vbiq; & in ferendis legibus rationē rectam
ducent